

danne Spørgsmaal, der reise sig i Samfundet, vil ligesom Strubsen stikke Hovedet ind i Busken, og saa mene, at man er værnnet for en længere Fremtid. Nei, disse Spørgsmaal trænge sig paa med en Nødvendighed og med en Kraft, som Intet er istand til at modstaa. Det gjælder derfor om, at man i Tide formaar at tage dem paa en saadan Maade, at de ikke overraske, naar de træde frem. Det kan nemlig meget godt være, at der i disse Spørgsmaal, som reises, tilsyneladende kan indeholdes Farer eller Fordele, som, naar de bleve belyste gennem Videnskaben, vilde vise sig slet ikke at være Farer og slet ikke at være Fordele. Der er imidlertid intet andet Middel til at trænge ind i disse Spørgsmaal og lægge dem frem i deres hele Røgenhed, end at gaa videnskabelig tilværts. Jeg vilde nu ønske, at vor videnskabelige Højskole ikke vilde lade det være under sin Værdighed at tage disse store økonomiske Spørgsmaal under Behandling. Den største Tjeneste, de kunde gjøre os, var, at man, naar saadanne Spørgsmaal traadte frem, ikke saae Sagerne saaledes, at den videnskabelige Anstalt var tillukket for den store Mængde, saa at man kunde sige: Tidenfor disse luffede Vægge blive vistnok Spørgsmaalene drøftede, men hvor længe varer det, inden de drøftede Spørgsmaal komme ud og vise sig for den lyttende Mængde saaledes, at den videnskabelige Veiledning er givet? Jeg veed vel, at Videnskaben kræver en længere Forberedelse, at Alt skal nøgagtigt gennemgaaes, og at den sande Videnskabelighed hviler paa, at intet Led overspringes. Men det maa dog forudsættes, at der er gjort saadanne Forarbejder, at man skulde tro, at den videnskabelige Højskole, naar Dieblivet kom, kunde sprede sit Lys ud over disse dunkle Spørgsmaal og lægge dem ganske anderledes klart frem for den lyttende Mængde, de Udenforstaaende, om man vil kalde dem saaledes, saa at de kunne se Sagen, som den virkelig er. Der er altsaa andre Sag end dem, som ere nævnte i Ministerens Forslag, som jeg kunde ønske optagne. Naar det ikke var, fordi det kunde fremlokke et Smil hos mine Tilhørere, kunde jeg sige, at der var eet Sag, rigtignok et meget stort Fremtidsfag, som jeg kunde ønske optaget; i Virkeligheden tror jeg, at det vil paatrænge sig inden en ikke meget lang Fremtid. Der er nu Tale om en Professor i de slaviske Sprog; vi saae ikke saa overordentlig meget praktisk at gjøre med de slaviske Sprog, det kan gjerne være, at det er meget rigtig at saae dem frem, men hvorlænge vil det være, inden mange af vore danske Medborgere komme i Berøring med det største og talrigeste Folk i Verden: det kinesiske? (Munterhed). Ja, jeg kan ikke undgaa, at ærede Medlemmer smile, de maa gjøre det, men den store Nation Amerika søler allerede dette Folks Magt.

Hvert 8de eller 9de Menneske paa Jorden er jo en Kineser. (Ufrydelse). Hvor værdifuld Konversationen end kan være fra de Ferrer Ufrydendes Side, ønsker jeg dog under dette Foredrag ikke gjerne nogen Konversation. Her er Tale om et Folk, der har gennemgaaet en Kultur og har udrettet det Største, der i mine Dine kan udrettes, nemlig uden alt for store Samfundsomvæltninger paa en mindre Tid at have kunnet ernære en Utallighed af Individuer. Det er en stor social Opgave, der er løst, og det er nok værd at faae at vide, hvorledes den er løst. Vist er det, at dette Spørgsmaal praktisk maa komme os paa Livet inden en vis kortere Tid, det kan ikke undgaaes. Det kunde godt være, at der kom en Tid, hvor Folk maatte indskrænke deres Fornødenheder, og hvor Spørgsmaalet om kinesiske Tjenestefolk kunde komme til at spille en ikke ubetydelig Rolle. Jeg vil altsaa gjentage, at jeg hellere havde set, uagtet jeg ikke har nogensomhelst Berettigelse til at vente det, at den høitærede Undervisningsminister havde grebet denne Leilighed til en gennemgribende Reorganisation af Universitetets Forhold fremfor at lade denne fremtræde gennem en Lønningsomlægning. — Med det Samme, jeg omtaler Universitetets 400 Aars Jubilæum, vil jeg ikke undlade her at afslæge en ligesom Tak til eet af Medlemmerne af et Fakultet, til eet af Medlemmerne af det theologiske Fakultet, der i den nævnte Anledning har skrevet en Afhandling, som ethvert Fakultet i Verden maatte have været taknemlig for, og som viser den høieste Grad af Jordomsfrihed paa det Omraade. Jeg tænker paa den af Professor Madsen skrevne Afhandling om det almindelige Præstedømme, hvilken Afhandling jeg vil anbefale som Blomsten af, hvad Universitetet frembragte i Anledning af 400 Aarsfesten. Jeg vilde have ønsket, at den høitærede Minister, som sagt, havde grebet Leiligheden til en Reorganisation, men naar der nu er Tale om en Lønningsomlægning, om at tilfredsstille Universitetets pekuniære Krav for Fremtiden, vilde jeg sige, at jeg havde hellere set, at den Del af Opgaven var bleven løst paa en anden Maade end den, den høitærede Minister har grebet; thi jeg kan ikke se rettere, end at der vil komme en Tid, og den kommer vel temmelig snart, da heller ikke de Midler ville strække til, som den høitærede Minister nu foreslaar at forstrække Universitetet med. Een Ting maa man rose Universitetet for, og det er, at det har bestyret sine Pengesager med mønsterværdig Orden, og det kan man ikke sige om alle Instituter her i Landet. Den Værdi skal det have, og derfor skal der gives det Paastjænnelse gennem den Lovgivningsmagt, som har en væsentlig Indflydelse paa Finantsituationen heri Landet. Jeg havde hellere ønsket — om det havde været muligt — at man tilførte Universi-